

v mene maďarskej vlády vyhľadajte ministra zahraničných vecí a písomne mu odovzdajte doložené vyhlásenie. K tomu dodajte, že maďarská vláda podobné vyhlásenie dala všetkým štátom, ktoré predtým susedili s Rusinskom.“ – ZMHÚ SAV, FZMMV, inv. č. 2239, K – 21, Küm. pol. 1939-7/7-18. Telegram I. Csákyho kanzulovi Gy. Petravichovi 16. 3. 1939.

² Gy. Petravich dňa 17. 3. 1938 do Budapešti hlásil, že F. Ďurčanský v otázke hranice medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou vyhlásil: „Ako je známe, slovenská vláda sa dezinteresuje o osud Podkarpatskej Rusi a za hranicu medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou pokladá doterajšiu administratívnu hranicu. Podľa neho mierová konferencia zaoberajúca sa územnými otázkami (Commission territoriale de la conférence de paix) to určila tak, že fixovala demarkačnú čiaru, podľa ktorej hranica medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou sa ťahne od Čopu k severnému okraju Užhorodu, pričom železničná trať zostáva na Slovensku, avšak Užhorod patrí k Podkarpatskej Rusi. Stať hranica ďalej vedie po rieke Uh až ku Karpatom. Minister zahraničných vecí to pokladá za potrebné uviesť preto, aby nevzniklo nedorozumenie, čo by kalilo dobré susedské vzťahy. Odpovedal som, že o vytvorení takejto komisie som nikdy nepočul, dodajúc, že jeho informáciu chápem ad referendum.“ – Správa do Budapešti 17. 3. 1939. – MOL, Küm. pol. 1939, 457 es, 65/7-1359.

³ Text nóty, ktorý maďarská vláda odovzdala v ten istý deň vládam v Bukurešti, Belehrade, Berlíne, vo Varsave a v Ríme, sa na dvoch miestach v detailoch odlišuje. – DIM, III, s. 591 – 592, pozn. č. 149.

182

18. marec 1939, 12.15 hod., Bratislava.

Záznam rozhovoru štátneho tajomníka MZV I. Zvrškovec s nemeckým generálnym konzulom E. von Druffelom o žiadosti maďarskej vlády týkajúcej sa dočasného vojenského obsadenia slovensko-karpatoukrajinského pohraničia.

Záznam

Dostavil sa ku mne nemecký generálny konzul von Druffel s tým, že má mi zo strany svojej vlády oznámiť nasledovné:

Maďarská vláda oznámila vláde nemeckej, že v dôsledku nutných vojenských operácií bude musieť prekročiť maďarské vojsko doterajšiu hranicu na rieke Uh, a to 10 kilometrov severozápadne od Užhorodu, západne tesne od Sobraniec a odtiaľ na sever vytvorí demarkačnú čiaru. Týmto nijaký fait accompli nie je sledovaný a že toto neprejudikuje nijaké konečné riešenie.¹

Nemecká vláda nás žiada, aby sme proti tomuto postupu nerobili nijaké ťažkosti, ani nekladli nijaký odpor.

Nemecká vláda žiadala maďarskú vládu, aby maďarské vojsko nešlo ďalej, ako je to potrebné z bezpečnostných vojenských dôvodov².

Ja som nemeckému generálnemu konzulovi poukázal na neudržateľnosť a neopodstatnenosť podobného postupu ako z vojenského, tak zo strategického a aj z národnostného hľadiska.³

Dr. Zvrškovec

SNA, MZV, kart. 79, f.: Maďarské vojsko, pohyb na hraniciach, č. 188/39. Originál, strojpis.

¹ Na výzvu I. Csákyho formuloval D. Sztójay 16. 3. 1939 požiadavku maďarskej vláde nemeckej vláde nasledovne: „Slováci sa na všetky strany sťažujú, že maďarské jednotky porušujú rusínsko-slovenskú hranicu, ktorú Česi provizórne stanovili pred 20. rokmi a sem-tam ju prekračujú. Na niektorých miestach v údolí Uhu je to nevyhnutné. Prosím Vás, aby ste oznámili ministrom zahraničných vecí a ubezpečili nemeckú vládu, že ak naše jednotky niekde o pár kilometrov prekračia hranicu, ktorá aj tak nie je fixovaná, neznamená to vytvorenie fait accompli. Bol by som s Ribbentropovi povďačný, keby v tejto záležitosti upokojil Slovákov a oznámil im, že niekoľko dní po skončení vojenských operácií stanovíme definitívnu hranicu spoločne so Slovákmí a to podobne, ako sa to stalo po viedenskom rozhodnutí na juhu Slovenska.“ – DIMK, III, s. 588, č. 470.

² Dňa 18. 3. 1939 E. von Weizsäcker maďarskému vyslancovi vyhlásil, že „im (Nemcom – L. D.) sa zdá, že posunutie dočasnej

hraničnej čiary na žetelnú vzdialenosť je rozsiahle... Pokladajú však prestúpenie terajšej hranice za odôvodnené v rozsahu, ktorý si vyžadujú vojenské operácie. V tomto zmysle sú ochotní predložiť Slovákom návrh, ktorý by im v takejto forme uľahčil sprostredkovanie.“ – DIMK, III, s. 607, č. 489.

³ Dňa 18. 3. 1939 maďarský konzul z Bratislavy hlásil svojej vláde, že F. Durčanský mu oznámil, že podľa správ slovenských vojenských orgánov maďarské jednotky prekročili slovenské hranice do hĺbky 10 kilometrov v smere Humenné a Sobrance. Toto prekročenie slovenská vláda berie na vedomie iba v tom prípade, že Maďarsko uznáva administratívnu hranicu medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou za štátnu hranicu. – MOL, Küm. pol. 1939, 457 cs. 65/7 –1360 (338).

183

20. marec 1939, Bratislava.

Záznam J. Ciekeru o hlásení kapitána M. Turzáka o prekročení hranice Slovenska maďarskými jednotkami v údolí rieky Uhu.

Záznam

Do ministerstva zahraničných vecí dostavil sa člen delimitačnej komisie kapitán Turzák. Teraz je pridelený na ministerstvo národnej obrany v Bratislave na III. oddelenie a zdelil mi toto:

Veliteľ VI. zboru podplukovník Malár hlási, že maďarské vojenské jednotky prekročili krajinskú hranicu na Uhu, severne od Užhorodu a obsadili dediny západne od Uhu, a to: Onokovce, Kamenica, Perečín, Dubrinič a Veľké Berezné. Ďalej veliteľ VI. zboru podotýka, že Maďari sú ochotní rešpektovať bývalú administratívnu hranicu medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou, ale žiadajú, aby bol vládou vyslaný na miesto poverený delegát, ktorý by túto hranicu na základe mapového operátu v teréne vytýčil.¹

Zaznamenal:
Dr. Cieker

SNA, MZV, kart. 79, f.: Maďarské vojsko, pohyb na hraniciach, bez č. Kópia, strojopis.

¹ V ten istý deň MNO hlási Š. Haššikovi do Michaloviec, že „MZV oznamuje, že štátnu hranicu medzi Slovenskom a Podkarpatskou Rusou tvorí bývalá krajinská hranica (t. j. rieka Uhu). Preto nepovažuje za potrebné, aby tam vyslalo delegáta“. – VHA, Praha, 1939, fond 53, f. 111, č. tel. 181.

184

21. marec 1939, Bratislava.

Záznam J. Mikuša o hlásení štábného kapitána A. Androviča o pohyboch maďarských jednotiek pri južných hraniciach Slovenska.

Záznam

Navštívil ma pán štábný kapitán Androvič z 2. oddelenia Hlavného štábu a oznámil mi, že